

עין משפט
נר מצוה

קי:

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

(א) עמי חובי טובה הה:
דיה כיה ספרה (ב) כי
דיה (ג) כי לא (ד) כי
ועל ד: טו. וכמותו (ו).
(ז) וסיה ממ. וידין (ח).
(ט) ללעל טו: ביה (י).
(יא) ללעל טו: ביה (יב).
(יג) וידין טו: (יד) וידין
(טו) וידין טו: (טז) וידין
(יז) וידין טו: (יח) וידין
די: (יט) וידין טו: (כ)
דיה מלי ספרה וידין ביה
טו: וידין ביה טו: (כא)
היחיא. (כב) וידין טו: (כג)
(כד) וידין טו: (כה) וידין טו:

ספר ר' הנינא פסקין אהו. מינה כיון דעמא
דעל היתומין להביא ליה משום שהקרקע נחזקת בעל
חוב והיינו כשעשה אפומיקי דמסקי א"כ הוה ליה כיווד לתוך
שדה מחבירו ונטעה שלא כרשות דפשיטא ללא שקיל מהקרקע
על השנה וי"ל דכיון שיהי הקרקע
נחזקת אביהם מחלה ועדיין לא
יאלת מרשותן עדימי מיווד לתוך
שדה מחבירו ונטעה שלא כרשות א"כ
כיווד לתוך שדה מחבירו נמי היה
סבור דמסקלין ליה בארעא:
יצא ב"ה"ה גובה כ"ה ה"ה"ה וכו'
היום. וכן כרש"א נשכיר
שעות לילה אע"פ שיאל ממלאכתו
ועוד לילה גובה כל היום ואינו עובר
ככל תלין נעמוד השחר לדינה משמע
כל הלילה וזה השכירות לא כל הלילה
וא"ל לא ילין דחלבנ חגי (שמות כג)
הוא נעמוד השחר גדיה שאם העלה
אימורים וזה גבי המזבח נחמילת
הלילה והוירדן לפני עמוד השחר
נפסקין בלילה כדלמרינן בנזבים
(דף פו.) וי"ל מפי שהן ראוי להקריב
נחמילת הלילה קרינא ביה ליה
אפילו נעמוד השחר ודחוק ועוד
דפסקי שני דמתיים (דף כז.) משמע
גבי קידוש ידים ורגלים ומי כיווד דעמוד
השחר פוסל בלילה אפילו לא התחיל
לינה אלא לאחר תחילת הלילה:
אמר

מוסף רש"י

בבבא לפרשט. שהשני
את ההסכם קודם הולקה
ובשעת הולקה נטעל הסכר
פי שנים כקרקעות. וידין
לחמיר לפשוט רביע השנה
של חלק כמורה נחשוט,
שאין לו לטול פי שנים מה
שהשנית זה. ואם השנית
כ"יית ותו כשעל זה פי שנים
הקרקע נטעל מן השנה ח'
וידין כדן לחמיר זה כי
וידין ויפגלה לו דמתיים וידין
נטעל מן הקרקע אלא
אם היה מחלק דמתיים
וידין לו עני וידין וידין
יכול נחמיר לו הפשוט ח'
וידין הקרקע כוח שיהי ב'
וידין כדן לחמיר זה ובעל
חוב בו ליחזרתי. בעל
חוב שידר נכסיו וידין
כשכל חוב אפילו חן לו
נחה ששנייה נכסיו לאחר
מימת אפילו לזמן ויפגלה
לכן כשכח דמתיים וידין
שמיים את השנה וידין רביע
שהוא מגיע לו בשנה שחלקו
של זה: וכן בעל חוב ליחזרתי. וכן
בעל חוב שער השנה לזכור לשטר
מקח של לקוחות עורפה מהן עם
מה שהשנייה וסל לכן שנה וידין
דמתיים. ועממא דכולהו משום דמתייהר
ארעא דרדיה הוא ואין לו לטול
למכור להן קרקע שלו כשכיל השנה
אם יש ידו מעות ולקמן מוקי לה
בנקרקע שנעשה לו אפומיקי: המגיע
לדמתיים: זכרינן לקרקע דבר מועט
דלאו אין זכרינן לקרקע הוא להו
פירות ולא מקורו שנה ובעל חוב
גובה השנה קאמר ולא פירות גמורין
כדלמרינן כפ"ק ט: כניסא אמר.
פלוגתא במסכת נזביות ובהובת:
אי אים ליה זוו לוקח. שיעור דמי
החוב: שפיר. איכא למימר דארעא
מתייהר דרדיה הוא הוא דנתת לה
שלא כרשות שקל שנתא כוזו ולא
בארעא הואיל והוה מסיק ביה שיעור
ארעא כולה: ב"רנ"י שפיר יוס
וח

סבר רבי הנינא למימר ארעא בחזקת תמי
קיימא ועל בעל חוב להביא ראיה אמר להו
ההוא סבא הכי א"ר יוחנן א"על היתומים
להביא ראיה מאי טעמא ארעא כיון
דלגובינא קיימא כמאן דגביא דמיא ועל
היתומין להביא ראיה אמר אביי אף אנן
נמי חנינא י"ספסך זה קדם וספסך זה קדם
קרוצי ואינו נותן דמים אלא מאי כיון דלמיקי
קיימא אמרינן ליה אייתו ראיה ושקול
הבא נמי האי שטרא כיון דלגובינא קיימא
כמאן דגביא דמיא ועל היתומים להביא
ראיה אייתו יתמי ראיה דאינהו אשבחו
סבר רבי חנינא למימר כי מסלקינן להו
בארעא מסלקינן להו יולא היא בדמי
מסלקינן להו מדרב נחמן דלמרינן רב נחמן
אמר שמואל שלשה שמיין להם את השבח
ובמילין ארתן בדמיים ואלו הן יבכור לפשוט
יובעל חוב וכתובת אשה ליתומים יובעל
חוב ללקוחות א"ל רבינא לרב אשי למימרא
דסבר שמואל בעל חוב ללקוחות (א) ומי אית
ליה שבחא ללוקח ויהאמר שמואל בעל
חוב גובה את השבח וכי תימא לא קשיא
כאן בשבח המגיע לכתפים כאן בשבח המגיע
לכתפים והא מעשיים
בכל יום וקא מגבי שמואל אפי' בשבח המגיע
לכתפים לא קשיא והא
דמסקי ביה כשיעור ארעא ושבחא הא דלא
דמסקי ביה כשיעור ארעא ושבחא דיהיב ליה
זווי ללוקח ומסקל ליה הניחא למ"ד "אי אית
ליה זוו זוויה הוה מסליקנא לך מכולא ארעא
השתא דלית לי זוויה הב אי גרוא דארעא
בארעאי שיעור שבחאי וכא במאי עסקינן
כגון דשויא ניהליה אפומיקי דא"ל לא יהא לך
פרעון אלא מו: ב"רנ"י המקבל שדה
מחבירו לשבע אחר בשבע מאות זוו
אין השביעית מן המנין קבלה הימנו
שבע שנים כשבע מאות זוו אין השביעית
מן המנין ישכיר יום גובה כל הלילה וכל
היום ששכיר שבת שכיר חרש שכיר שנה
שכיר יצא ביום גובה כל היום יצא בלילה
גובה כל הלילה שבת כל הלילה ת"ל לא
תלין פעולת שכיר אלא עד בקר ראשון
בלבד מכאן ואילך אמר רב עובר משום כל
תשהא אמר רב יוסף מאי קראה יאל האמר
לרעך לך ושוב ומחר אתן ויש אתך ת"ר
האומר לחבירו צא שכור לי פועלים שניהן
אין עוברין משום כל תלין זה לפי שלא
שכרן וזה

גובה כל הלילה. שכיר שפעולתו ליום
ויאל לערב גובה כל הלילה הוא זמן
גבייתו בין לענין שאינו עובר עליו משום
לא תבא עליו השמש (דברים כד) אלא משום
לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר (ויקרא יט)
שכיר לילה. שיהא ממלאכתו כבוקר: גובה כל היום.
בין לענין שזועה ובין לענין שאינו עובר עליו משום
כל תלין אלא משום לא תבא עליו השמש.
ובגמרא יליף לה: שכיר שעות. גובה כל היום
וכל הלילה. אמוראי מפרשי לה בגמ' ט: שכיר
שעות. שמיטה: יאל כיום. שכלתה שכירותו
לזוקר או כיום: גובה כל היום. וכיון ששקעה
חמה עובר עליו: יאל בלילה. שכלתה שכירותו
בלילה: גובה כל הלילה וכל היום. דכיון
דמשכה פעולתו משתמשך הוא ליה שכיר לילה
ואינו עובר עליו בזוקר עד למחרת כשקיעת
החמה: גמ' אישורך אנה. דלא תלין כשכיר
לילה ולא תבא כשכיר יום: שכירות אינה
משלמת אלא בסוף ת"ר ממשמע שנאמר לא
תלין פעולת שכיר אלא עד בקר ראשון בלבד
מכאן ואילך אמר רב עובר משום כל תשהא
אמר רב יוסף מאי קראה יאל האמר לרעך
לך ושוב ומחר אתן ויש אתך ת"ר האומר לחבירו
צא שכור לי פועלים שניהן אין עוברין משום
כל תלין זה לפי שלא שכרן וזה

גובה כל הלילה. שכיר שפעולתו ליום
ויאל לערב גובה כל הלילה הוא זמן
גבייתו בין לענין שזועה ובין לענין שאינו עובר
עליו משום לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר
(ויקרא יט) שכיר לילה. שיהא ממלאכתו כבוקר:
גובה כל היום. בין לענין שזועה ובין לענין שאינו
עובר עליו משום כל תלין אלא משום לא תבא עליו
השמש. ובגמרא יליף לה: שכיר שעות. גובה כל
היום וכל הלילה. אמוראי מפרשי לה בגמ' ט: שכיר
שעות. שמיטה: יאל כיום. שכלתה שכירותו
לזוקר או כיום: גובה כל היום. וכיון ששקעה
חמה עובר עליו: יאל בלילה. שכלתה שכירותו
בלילה: גובה כל הלילה וכל היום. דכיון דמשכה
פעולתו משתמשך הוא ליה שכיר לילה ואינו
עובר עליו בזוקר עד למחרת כשקיעת החמה:
גמ' אישורך אנה. דלא תלין כשכיר לילה ולא
תבא כשכיר יום: שכירות אינה משלמת אלא בסוף
ת"ר ממשמע שנאמר לא תלין פעולת שכיר אלא
עד בקר ראשון בלבד מכאן ואילך אמר רב עובר
משום כל תשהא אמר רב יוסף מאי קראה יאל
האומר לחבירו צא שכור לי פועלים שניהן אין
עוברין משום כל תלין זה לפי שלא שכרן וזה

כאן בשבח המגיע לכתפים כאן בשבח המגיע
לכתפים והא מעשיים בכל יום וקא מגבי
שמואל אפי' בשבח המגיע לכתפים לא קשיא
והא דמסקי ביה כשיעור ארעא ושבחא הא דלא
דמסקי ביה כשיעור ארעא ושבחא דיהיב ליה
זווי ללוקח ומסקל ליה הניחא למ"ד "אי אית
ליה זוו זוויה הוה מסליקנא לך מכולא ארעא
השתא דלית לי זוויה הב אי גרוא דארעא
בארעאי שיעור שבחאי וכא במאי עסקינן כגון
דשויא ניהליה אפומיקי דא"ל לא יהא לך פרעון
אלא מו: ב"רנ"י המקבל שדה מחבירו לשבע
אחר בשבע מאות זוו אין השביעית מן המנין
קבלה הימנו שבע שנים כשבע מאות זוו אין
השביעית מן המנין ישכיר יום גובה כל הלילה
וכל היום ששכיר שבת שכיר חרש שכיר שנה
שכיר יצא ביום גובה כל הלילה שבת כל הלילה
ת"ל לא תלין פעולת שכיר אלא עד בקר ראשון
בלבד מכאן ואילך אמר רב עובר משום כל תשהא
אמר רב יוסף מאי קראה יאל האמר לרעך לך
ושוב ומחר אתן ויש אתך ת"ר האומר לחבירו
צא שכור לי פועלים שניהן אין עוברין משום
כל תלין זה לפי שלא שכרן וזה

תורה אור השלם
1 לא תעשק את רעך
ולא תגזול לא תלין
פעולת שכיר אתך עד
בקר. ויקרא יט יג
2 ביומו חתן שכיר ולא
תבוא עליו הימני כי
עני הוא ואילו הוא נשא
את נפשו ולא יקרא
עליך אל י ויהיה כר
טווא: דברים כד טו
3 אל האמר לרעך לך
ושוב ומחר אתן רש
מטלי ב כז

הגהות הב"ח

(א) נמי דכתיב שמואל
בגמ' ללקוחות ידיב
שבחא ומי אית: